

FUNCTIONARUL PUBLIC

ZIAR BILUNAR EDITAT DE CĂTRE ACADEMIA DE ADMINISTRARE PUBLICĂ

SUPPLEMENT LA REVISTA "ADMINISTRAREA PUBLICĂ"

HOTĂRÎRE cu privire la reacreditarea Academiei de Administrare Publică

În temeiul art. 97 lit. e) și f) din Codul cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova nr. 259-XV din 15 iulie 2004 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 125-129 din 30 iulie 2004, art.663), cu modificările și completările ulterioare, punctelor 27-29 din Regulamentul privind activitatea comisiilor specializate de evaluare a organizațiilor din sfera științei și inovării, aprobat prin Hotărîrea nr. AC-03/1 din 27 mai 2010, ținînd cont de rezultatele evaluării Academiei de Administrare Publică, prezentate de către Comisia specializată de evaluare a organizațiilor din sfera științei și inovării, Comisia de acreditare a organizațiilor din sfera științei și inovării a Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare

HOTĂRĂȘTE:

1. Se reacreditează Academia de Administrare Publică pe profilul de cercetare *Suport științific în modernizarea administrației publice din Republica Moldova*.

2. Se apreciază performanța profilului de cercetare *Suport științific în modernizarea administrației publice din Republica Moldova* – bine.

3. Se acordă Academiei de Administrare Publică calificativul – **organizație competitivă pe plan internațional (categoria B)**.

4. Se eliberează Certificatul de acreditare **seria P nr. 065** Academiei de Administrare Publică.

**PREȘEDINTELE CONSILIULUI
NAȚIONAL PENTRU ACREDITARE
ȘI ATESTARE, ACADEMICIAN**

Valeriu CANȚER

**SECRETAR ȘTIINȚIFIC,
DR. HAB., CONF. UNIV.**

Aliona GRATI

Nr. AC-1/3. Chișinău, 11 aprilie 2014.

Paștele - sărbătoare de origine românească

Acest material vine să consolideze și, totodată, rezultă din cele scrise anterior, că limba în care Dumnezeu a

mână veche (străromâna), că strămoșii tuturor neamurilor europene și nu numai ai acestora au fost străromânii, care la începutul începuturilor, au populat imensul teritoriu cuprins între fluviile Dunărea, Tigru și Nil, de unde s-au răspândit în toată Europa și în alte teritorii.

Așadar, este cunoscut faptul că învierea

Domnului Iisus Hristos este sărbătorită de întreaga lume creștină. Această sărbătoare poartă în majoritatea țări-

lor un nume foarte apropiat. Astfel, românii îi spun Paște, danezii - Paske, grecii și rușii - Pasha, italienii - Pasqua, portughezii - Pascoa etc.

În unele țări această sărbătoare creștină poartă alt nume. De exemplu, în Bulgaria - Velikden, Germania - Ostern, Lituania - Velykos, Polonia - Wielkanos, Ungaria - Husvet etc.

Pastele (Pesah) este sărbătorit și de evrei; numai că la ei aceasta semnifică eliberarea evreilor din robia egipteană.

Părerile referitor la originea atât a cuvântului „Paște” cât și a sărbătorii cu acest nume se împart în două grupe. Primul, cel mai numeros, susține că „Paște” provine din limba ebraică de la „pasch'ah”

ceea ce înseamnă „trecere” (se are în vedere trecerea evreilor prin Marea Roșie atunci, când au ieșit din Egipt - n.n.) și deci cuvântul „Paște”, precum și sărbătoarea sunt de origine ebraică/iudaică.

Celălalt, nu acceptă această explicație și spune că „Paște” provine de la cuvintele „pascho”, „passione” existente în greacă și, corespunzător, în latină și înseamnă „sufăr”, „suferință”, de unde și sărbătoarea o declară de origine creștină.

Analiza Bibliei și altor izvoare scrise însă ne arată cu totul altceva și anume că, atât cuvântul „Paște” cât și sfânta

vorbit cu primii oameni, de la care s-au desprins și s-au dezvoltat limbile europene și nu numai acestea, a fost limba ro-

(Continuare în pag. 9)

Președintele Republicii Moldova, Nicolae Timofti, a avut o întrevedere cu senatorul Robert Corker, membru al Comitetului pentru relații externe al Senatului S.U.A. Șeful statului a subliniat importanța dezvoltării dialogului strategic moldo-american, lansat în cadrul vizitei recente a premierului Iurie Leancă la Washington. Președintele Timofti a arătat că

Statele Unite – R. Moldova: relații tot mai avansate

Republica Moldova prețuiește foarte mult relațiile privilegiate pe care le are în prezent cu Statele Unite ale Americii și Uniunea Europeană, care, în opinia președintelui, vor contribui la fortificarea instituțiilor democratice și construirea unei societăți prospere și stabile în țara noastră.

„În cadrul discuțiilor cu numeroșii oficialii americani care ne-au vizitat în ultimele luni înregistrăm o importantă corespundere de idei și viziuni

asupra multor teme actuale”, a spus Nicolae Timofti. Președintele a adăugat că prezența americană sporită, sub diferite forme, în Republica Moldova întărește siguranța cetățenilor în șansele de modernizare a țării noastre.

La rândul său, senatorul Robert Corker a declarat că vizitele recente ale unor înalți demnitari americani arată importanța relațiilor moldo-americane. „Statele Unite sunt ferm angajate să promoveze demo-

crația în Republica Moldova. Ne vom ajuta prietenii și aliații din regiune”, a spus Robert Corker. Senatorul american a subliniat că interesul Statelor Unite pentru regiunea din care face parte și Republica Moldova nu este o reacție pe termen scurt față de recente evenimente din Ucraina, ci o schimbare de atitudine a politicii americane față de estul Europei.

Președintele Nicolae Timofti și senatorul american Robert Corker au mai vorbit despre diferendul transnistrean, mass-media din Republica Moldova, cooperarea economică, inclusiv cea energetică, și alte subiecte de interes comun.

Președintele Parlamentului Igor Corman a avut o întrevedere cu Max Alier, șeful misiunii Fondului Monetar Internațional în Republica Moldova.

Principalele subiecte abordate în cadrul discuțiilor au vizat evoluțiile politice din Republica Moldova și prognozele

Întrevedere Igor Corman – Max Alier

economice pentru anul 2014, aspecte legate de politica bugetar-fiscală, situația în sistemul financiar-bancar. De asemenea, părțile au făcut un schimb de opinii privind evoluțiile din regiune și riscurile potențiale pentru Republica Moldova.

Igor Corman a făcut o trecere în revistă a actelor adoptate de Parlament pentru îmbunătățirea cadrului legislativ în domeniul financiar-bancar. Șeful Legislativului s-a referit și la proiectele legislative afla-

te în examinare în comisiile de profil ale Parlamentului, care, odată adoptate, vor completa instrumentarul Băncii Naționale și al instituțiilor abilitate pentru buna gestionare a domeniului financiar-bancar.

La rândul său, Max Alier a informat despre obiectivele actualei Misiuni de monitorizare, care se va afla în țara noastră până la 30 aprilie curent, perioadă în care experții FMI vor examina politicile macroeconomice ale Republicii Moldova și

vor purta discuții cu autoritățile. Max Alier a menționat că Fondul Monetar Internațional este dispus să ofere în continuare asistență tehnică necesară autorităților de resort în perfecționarea politicilor financiar-economice.

Ultima misiune de experți ai FMI s-a aflat în țara noastră la sfârșitul lunii ianuarie 2014. În cadrul ultimului program, Republica Moldova a beneficiat de asistență financiară din partea FMI în valoare de aproximativ 566 de milioane de dolari.

Primul-ministru Iurie Leancă și omologul său român, Victor Ponta, s-au întâlnit în satul Sculeni, raionul Ungheni, și la punctul de trecere moldo-român pentru a vedea cum decurge pentru cetățenii moldoveni procesul de traversare a frontierei doar cu pașaport biometric, fără viză.

„Sunteți aici, chiar la frontiera de astăzi încă nu doar cu România, dar și cu Uniunea Europeană. Sper ca frontiera Uniunii Europene să putem în următorii

În Europa fără vize

patru, cinci, șase ani s-o extindem la Est de noi. Sunt convins că cei din Sculeni, de pe malul stâng al Prutului, vor putea comunica mult mai ușor cu cei de pe malul drept al Prutului”, a menționat Iurie Leancă.

La rândul său, Victor Ponta a declarat că ceea ce se întâmplă astăzi este un moment istoric și reprezintă încă un pas al Moldovei spre Europa. „Și vreau să vă spun să aveți încredere că toți pașii pe care îi veți face în continuare sunt spre binele nu, în mod special al generației actuale, ci în mod special al generației care vine, a tinerilor care astăzi știu mai puțin despre ce înseamnă Europa și cât bine poate

însemna acest lucru”, a declarat șeful Guvernului de la București.

După discuțiile cu localnicii și declarațiile oficiale, cei doi s-au îndreptat, prin punctul de trecere a frontierei dintre cele două țări. Aici, Premierii au discutat cu un grup de tineri moldoveni care a traversat hotarul peste Prut, fără vize, în baza pașaportului biometric. La final, Iurie Leancă și Victor Ponta au făcut declarații de presă.

„Trăim acest eveniment frumos care, de fapt, nu înseamnă nimic altceva decât un vis transformat în realitate. Pas cu pas, prin muncă asiduă, dedicația colegilor mei de la diverse ministere, dar și cu sprijinul foarte

activ și dezinteresat al partenerilor noștri europeni, iată am ajuns să trăim această zi”, a declarat Iurie Leancă.

De cealaltă parte, omologul român a vorbit despre proiectele bilaterale comune și despre sprijinul necondiționat pe care România este gata să-l ofere Republicii Moldova.

„Îmi doresc ca în cursul acestui an, R. Moldova să semneze cât mai repede Acordul de Asociere, iar tot ceea ce înseamnă Europa, să fie din ce în ce mai mult simțită de cetățenii moldoveni”, a precizat Victor Ponta.

Din 28 aprilie, cetățenii moldoveni, care au pașapoarte biometrice, pot merge în spațiul Schengen, inclusiv în România, fără vize.

Reacreditarea științifică a Academiei

Silvia DULSCHI, doctor în istorie, conferențiar universitar, șef Direcție cooperare internațională și investigații științifice

În perioada 12.03.2014 - 03.04.2014, conform ordinului Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare, Comisia specializată de evaluare în frunte cu dl Valeriu Cușnir, doctor habilitat în drept, profesor universitar, a evaluat activitatea științifică a Academiei de Administrare Publică.

Membrii Comisiei au studiat raportul de autoevaluare al Academiei de Administrare Publică, au analizat indicatorii de activitate incluși în raportul de autoevaluare, precum și au vizitat subdiviziunile Academiei și laboratoarele științifice. Au fost studiate actele și materialele necesare. Scopul comisiei specializate de evaluare a fost de a aprecia nivelul de corespundere a Academiei de Administrare Publică criteriilor de acreditare conform profilului de cercetare.

Membrii Comisiei specializate au estimat activitatea conform fișei de evaluare, constatând, că A.A.P. este o instituție publică, subordonată Guvernului Republicii Moldova, cu Statut de instituție de învățământ superior de stat, constituită în conformitate cu legislația în vigoare, care contribuie, prin activități didactice și de cercetare pe direcțiile abordate, la instruirea specialiștilor de înaltă calificare profesională. În cadrul instituției există un potențial științific cu o calificare înaltă, care efectuează cercetări în conformitate cu direcția strategică și prioritară a sferei științei și inovării din Republica Moldova, racordate la standardele

și exigențele internaționale. Valoarea rezultatelor științifice este confirmată prin colaborări în plan național și internațional; implicarea cercetătorilor în diferite activități cu caracter științific; participarea la realizarea proiectelor internaționale și avizarea unor proiecte de acte normative; implementarea rezultatelor obținute în procesul de instruire.

Evaluarea a demonstrat că activitățile Academiei de Administrare Publică corespund direcțiilor prioritare ale cercetării și dezvoltării pentru anii 2009-2013 și direcțiilor strategice ale sferei științei și inovării, aprobate prin Hotărârile Guvernului Republicii Moldova.

În perioada de referință activitatea de cercetare științifică a Academiei a fost orientată spre realizarea următoarelor obiective: efectuarea cercetărilor științifice, în conformitate cu temele propuse, în cadrul laboratoarelor Academiei; participarea, la solicitarea Președinției, Guvernului, Parlamentului și altor autorități publice la elaborarea și avizarea unor acte normative și instructive, strategii, concepte, programe; dezvoltarea continuă a cadrelor științifico-didactice ale Academiei, obținerea studiilor de doctorat de către persoanele fără titlu; participarea cu comunicări științifice în cadrul conferințelor, meselor rotunde și altor foruri științifice; publicarea în revistele de specialitate din țară și din străinătate a realizărilor în domeniul administrației publice; organizarea disputelor științifice, seminarelor cu participarea oamenilor de știință și de cultură, conducătorilor de ministere, departamente, a experților din domeniul administrației publice, din țară și din străinătate.

În Academia de Administrare Publică a fost promovată cercetarea fundamentală, cercetarea aplicativă și inovarea. Temele de cercetare acoperă domeniile administrației publi-

ce, managementului, dreptului, relațiilor internaționale, managementului informațional. Organizatoric, cercetarea se desfășoară la nivelul laboratoarelor științifice/catedrelor. Conducerea și coordonarea activității de cercetare științifică în Academie este exercitată de prim-prorector, Direcția cooperare internațională și investigații științifice (DCIIȘ). Planul instituțional de cercetare științifică este elaborat anual de către DCIIȘ, în baza strategiei Academiei cu privire la activitatea de cercetare-dezvoltare, conform temelor prioritare din programele naționale și cele internaționale, prin integrarea planurilor anuale ale unităților de cercetare - laboratoarele științifice/catedrele. Planul instituțional anual de cercetare științifică este examinat de Consiliul Științific al AAP și aprobat de Senat. Tematica cercetării doctorale se elaborează în corelație cu programele instituționale de cercetare științifică. Evaluarea activității de cercetare științifică se realizează în funcție de standardele naționale, conform sistemelor de evaluare instituite de Consiliul Național pentru Acreditare și Atestare.

AAP este fondatorul revistei metodico-științifice trimestriale „Administrarea publică” (ISSN 1813-8489), acreditată științific la profilul: administrare publică, științe politice, drept, economie, cat. C (Hotărârea CSȘD al AȘM și CNAA nr.146 din 27 iunie 2013). În conformitate cu domeniile respective, revista însumează compartimentele: Administrare publică: teorie și practică; Societatea civilă și statul de drept; Instruirea funcționarilor publici: strategii și tehnologii noi; Relații internaționale și integrare europeană; Tribuna tânărului cercetător.

Rezultatele cercetărilor efectuate în anii 2009-2013 au fost publicate în 615 de materiale științifice, inclusiv: monografii - 5; dicționare - 1 (în străinătate); articole științifice în

reviste de specialitate categoria B - 21; articole științifice în reviste de specialitate categoria C - 158; articole științifice în alte reviste din țară - 8; articole științifice în reviste de specialitate din străinătate - 7; articole în culegeri - 40 (în străinătate - 11); articole publicate la manifestări științifice în țară - 329 (rapoarte în plen) - 32, manifestări naționale - 12, naționale cu participare internațională - 18, internaționale - 267); articole publicate la manifestări științifice din străinătate - 42 (rapoarte în plen) - 6, comunicări - 23, rezumate publicate - 13); publicații științifice electronice - 4 (1 în străinătate).

În baza raportului de autoevaluare, analizei veridicității indicatorilor prezenți, precum și utilizarea metodelor performante de cercetare, adecvate obiectivelor preconizate, ce au permis obținerea rezultatelor semnificative ale cercetărilor științifice, Comisia specializată de evaluare a constatat, că Academia de Administrare Publică corespunde criteriilor de acreditare, acordându-i 546 de puncte, ceea ce corespunde calificativului - organizație competitivă pe plan internațional. Astfel, punctajul final acumulat pe AAP a constituit 589 puncte (65,4 %) din punctajul maxim total 900 prevăzut pentru evaluarea instituției integral.

Comisia a formulat și unele propuneri și recomandări:

- a optimiza în continuare structura și managementul organizațional al subdiviziunilor științifice;

- a promova tinerii cercetători în activitatea de cercetare, dezvoltare și inovare;

- a spori activitatea de elaborare a tezelor de doctorat și susținerea lor publică în termenele stabilite;

- a încuraja și stimula participarea personalului științific, inclusiv, a doctoranzilor, la concursuri naționale și internaționale.

Strategii sectoriale în domeniul mediului

Grupul de lucru pentru descentralizarea sectorială în domeniul mediului s-a întrunit recent într-o ședință de lucru pentru a face cunoștință cu proiectele strategiilor de descentralizare în domeniul gestionării deșeurilor și al aprovizionării cu apă și sanitație. Cele două proiecte au fost elaborate, la solicitarea Grupului de lucru, de echipe mixte de consultanți internaționali și naționali, angajați cu sprijinul Programului comun de dezvoltare locală integrată (PCDLI - PNUD/UN Women). Un al treilea proiect de strategie, dedicat domeniului resurselor naturale, este în proces de elaborare, la fel, cu sprijinul PCDLI.

Ministrul Mediului, Gheorghe Șălaru, care a prezidat ședința Grupului de lucru, a subliniat importanța elaborării acestor documente de politici, ce urmează să clarifice competențele APL de nivelul 1 și 2 în domeniile respective, și să asigure că serviciile de gestionare a deșeurilor și aprovizionare cu apă și sanitație vor deveni mai funcționale, mai viabile din punct de vedere economic, și accesibile tuturor oamenilor.

Potrivit celor două echipe de consultanți, proiectele elaborate de ei se bazează pe viziunea și principiile descrise în Strategia Națională de Dezvoltare, dar și pe prevederile principalelor documente de politici din domeniile de referință. Astfel, echipa condusă de Peter Gabori, consultant internațional în domeniul gestionării deșeurilor, s-a condus de prevederile Strategiei de Gestionare a Deșeurilor, aprobate de Guvern în anul 2013. Echipa pentru apă și canalizare, condusă de consultantul internațional Lilit Melikyan, s-a ghidat de viziunea expusă în Legea privind serviciul public de alimentare cu apă și canalizare, care a intrat în vigoare în luna martie a acestui an.

Proiectul Strategiei sectoriale de descentralizare în domeniul gestionării deșeurilor

municipale solide stabilește crearea cadrului instituțional pentru prestarea eficientă a serviciilor respective la nivel local, asigurarea unui raport echilibrat dintre APL, întreprinderile prestatoare de servicii, și consumatorii finali. Documentul mai propune restructurarea întreprinderilor municipale responsabile de gestionarea deșeurilor după tipul de intervenție: colectare, sortare, gestionare, reciclare sau depozitare. De asemenea, un obiectiv important al Strategiei este sprijinirea cooperării regionale în prestarea serviciilor de gestionare a deșeurilor, inclusiv folosind mecanismul cooperării intercomunitare (CIM).

Și proiectul Strategiei sectoriale de descentralizare în domeniul aprovizionării cu apă și sanitație (AAS) pune accent pe regionalizarea serviciilor de aprovizionare cu apă și canalizare prin mecanismul CIM. Documentul propune o clarificare a competențelor în domeniul AAS între autoritățile publice centrale și locale de nivelul 1 și 2 și crearea unor mecanisme fiscale pentru susținerea financiară a realizării acelor competențe. Documentul mai propune atragerea sectorului privat în serviciile de AAS și încurajarea abonării la asemenea servicii cu măsuri de sprijinire a grupurilor social vulnerabile.

Grupul de lucru sectorial pentru descentralizarea în domeniul mediului a convenit să continue dezbaterile proiectelor propuse în teritoriu, cu implicarea mai largă a reprezentanților autorităților publice locale.

„Elaborarea strategiilor sectoriale de descentralizare este parte din Planul de acțiuni privind realizarea Strategiei Naționale de Descentralizare. PCDLI continuă să susțină Guvernul Republicii Moldova în implementarea Strategiei de descentralizare și va acorda sprijin pentru finalizarea celor mai importante strategii sectoriale în acest domeniu”, a declarat Mi-

hai Roșcovan, managerul Programului comun de dezvoltare locală integrată.

Grupul de lucru pentru descentralizarea sectorială în domeniul mediului a discutat și proiectul Strategiei sectoriale

de descentralizare în domeniul resurselor naturale.

Proiectul, elaborat de Alecu Reniță, consultant național angajat de Programul comun de dezvoltare locală integrată pentru a susține eforturile Cancelariei de Stat în acest domeniu, analizează cadrul actual legislativ și instituțional din domeniul resurselor naturale și propune soluții pentru gestionarea mai eficientă a resurselor naturale și a subsolului în beneficiul autorităților publice locale.

Potrivit autorului proiectului Strategiei, competențele APL de nivelul 1 și 2 privind gestionarea resurselor naturale sunt suficiente și nu necesită intervenții de îmbunătățire. Consultantul propune eficientizarea măsurilor prevăzute de legislație, în special cu referire la cotele taxelor aplicate pentru exploatarea resurselor naturale și la modalitatea de achitare a taxelor, astfel încât acestea să fie achitate nu în funcție de adresa juridică a agenților economici, ci la locul de folosire sau extragere.

O altă propunere prezentată în proiectul Strategiei se referă la creșterea capacităților administrative ale APL, în special ale administrațiilor raionale, de gestionare a resurselor

naturale. Astfel, se propune crearea unor secții specializate de mediu în administrațiile raionale și instruirea funcționarilor locali în acest domeniu. De asemenea, potrivit proiectului Strategiei sectoriale, și reieșind

din prevederile Strategiei naționale de mediu, aprobate recent de Guvern, urmează să fie elaborat un Plan național de acțiuni pentru mediu, care va servi drept foaie de parcurs pentru APC și APL în acest domeniu, și va constitui un exemplu de urmat, în baza căruia APL vor putea elabora planuri locale de acțiuni în acest domeniu.

Participanții la ședința Grupului de lucru au abordat mai multe aspecte ale propunerilor incluse în proiectul Strategiei sectoriale de descentralizare în domeniul mediului, inclusiv competențele în acest sector ale APL de nivelul 1 și 2, și posibilitatea regionalizării acestor eforturi. După finalizarea textului Strategiei, care va include și propunerile formulate în cadrul ședinței, aceasta va fi consultată pe larg în țară.

Programul comun de dezvoltare locală integrată este implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare și de Entitatea ONU pentru Abilitarea Femeilor și Egalitatea de Gen, cu susținerea financiară a Guvernului Danemarcei. Coordonatorul național al PCDLI este Cancelaria de Stat a Republicii Moldova.

Lucia APRODU,
consultant comunicare PCDLI

Țarigrad – strategia cooperării intercomunitare

Aflat în imediata apropiere de centrul raional Drochia, satul Țarigrad constituie un model de dezvoltare durabilă a localității în contextul implementării reformelor și strategiilor naționale în domeniul administrației publice. Realizările de valoare de renovare și dezvoltare a satului din ultimii ani au determinat administrația locală să traseze planuri și strategii care să se extindă și asupra localităților învecinate prin inițierea cooperării intercomunitare.

Este o evoluție firească a lucrurilor când unele proiecte locale capătă o amploare regională, am spune noi, ceea ce se referă și la satul Țarigrad, unde am discutat sub mai multe aspecte cu primarul de Țarigrad, Iurie Ostavciuc.

- Apa potabilă este o mare problemă pentru localitățile din țara noastră, spune primarul. A fost mare problemă și pentru satul nostru, dar am rezolvat-o. Acum am înființat pe lângă primărie și o gospodărie comună municipală care prestează servicii de aprovizionare cu apă, canalizare, lucrări de salubritate a teritoriului, alte servicii necesare populației. Planul nostru este ca această gospodărie să presteze servicii și în satele din vecinătate: Pervomaisc, Antoneuca, Sergeievca și Fântânița, care de unele singure nu vor fi în stare să presteze asemenea servicii populației, este de părere primarul.

Pe parcursul discuțiilor aveam să aflăm de la ce a început

dl Iurie Ostavciuc activitatea sa în administrația publică, cum a asaltat culmile științei administrației pentru a ajunge astăzi la al patrulea mandat și cu idei îndrăznețe de a face viața mai bună nu numai consătenilor săi, dar și celor din satele învecinate.

După absolvirea școlii din satul de baștină, și-a făcut studiile la Universitatea Pedagogică „Ion Creangă” din Chișinău, facultatea de istorie, și a venit ca profesor la liceul „Ștefan cel Mare” din Drochia. Poate că ar fi rămas fidel profesiei de pedagog, dar viața mai vine cu corectivele sale. Sau mai bine zis, este vorba de înțelepciunea părinților, care te îndrumază pe o cale mai sigură în viață. Căci, după cum își amintește dl Iurie Ostavciuc, în familia lor cele mai importante decizii erau luate la sfatul familiei, unde un cuvânt hotărâtor îi revenea tatălui Eugen, neam de răzeși și bun gospodar. Și când feciorul și-a expus părerea că sunt necesare și studii de jurisprudență, că este bine să știi legislația pentru a te descurca în viață, toți ai familiei au încuviințat această decizie. A făcut dreptul la ULIM și, după absolvire, lucrează un timp la procuratura din Telenești.

Momentul care i-a schimbat destinul, posibil pentru întreaga viață, avea să fie tot în casa părintească. Erau în vizită la părinți, cu familia sa, când un grup de oameni au bătut la ușă, venind cu o propunere, care a căzut ca din senin, pentru dl Iurie Ostavciuc, desigur. Oamenii au venit să-i propună de a candida la funcția de primar al satului. Au discutat pe îndelete despre sat, despre problemele satului și că este nevoie de un bun gospodar ca să administreze un așa sat de frumos și de mare, cum este Țarigrad. Oamenii au plecat și în casă au continuat discuțiile. Și aici părerea tatălui a fost hotărâtoare. Dacă oamenii îți încredințează satul lor, adică al nostru, des-

tinul lor, e o mare încercare pentru fiecare și numai cel cu credință răspunde acestor încercări, zise tatăl său, așa că dl Iurie Ostavciuc se înscrie în cursa electorală, pornind pe o cale necunoscută, nebătătorită, dar hotărât să îndreptățească speranțele sătenilor săi.

Era în 2009, și el avea 32 de ani. Câștigă detașat alegerile și chiar din prima zi începu a redescoperi pas cu pas, ulicioară cu ulicioară, casă cu casă, mahală cu mahală, satul natal pe care-l știa, cum s-ar spune, pe din afară. Și agenda de lucru devenea tot mai voluminoasă. Și poate că a fost ceva simbolic prin faptul că prima problemă serioasă care îi revenea să o rezolve era a celor două mahalale, sau sectoare, cum se spune prin părțile locului, două sectoare de familii tinere, 200 de gospodării în total. Vă închipuiți, viitorul satului și fără apeduct, fără gaze, fără energie electrică. Ceva incredibil. Și tot atunci începu consultările cu administrația raionului, cu serviciile respective, fiind apoi negociate lucrările necesare pentru a soluționa aceste probleme și a crea confortul pentru aceste sectoare de familii tinere.

Problema asigurării cu apă potabilă era una comună pentru întregul sat. Pentru soluționarea ei a fost elaborat un proiect cu susținere financiară din partea Guvernului SUA în sumă de aproape 10 milioane de lei. Au fost săpate 4 fântâni arteziene, montată rețeaua de apeducte prin tot satul, locuitorii fiind aprovizionați cu apă potabilă de calitate.

La fel, a fost rezolvată și problema cu gazificarea satului, astfel că toate gospodăriile au fost conectate la gazoduct, costurile fiind destul de modeste pentru săteni.

Au fost efectuate lucrări de reparație și renovare, dotate cu echipamente necesare cele două grădinițe de copii, liceul teoretic Țarigrad, gimnaziul,

alte obiective de menire socială.

Sunt și alte proiecte viabile pentru sat, cum ar fi reparația drumurilor, iluminarea strădăla, amenajarea parcului de agrement și odihnă etc. Dar cel mai valoros și de mare însemnătate pentru comunitate este construcția Centrului de sănătate. Este un obiectiv de primă importanță pentru populație. „Bine, zic eu, dar nu departe este orașul Drochia, cu spital orășenesc bine dotat, cu medici profesioniști”, „Acest Centru va fi mai aproape de săteni și nu numai de la noi, dar și pentru cei din satele învecinate, fiindcă Centrul este proiectat să deservească toate cinci sate. Este o cooperare intercomunitară, cooperare care este destul de benefică și începe să fie tot mai des aplicată în republică”, argumentează primarul Iurie Ostavciuc.

Cu o practică destul de bogată acumulată pe parcursul celor trei mandate și al patrulea în curs, Iurie Ostavciuc este de părere că pentru a stăpâni la nivel științific administrației sunt necesare cunoștințe temeinice de domeniu. A frecventat în mai multe rânduri cursurile de perfecționare a măiestriei profesionale de la Academia de Administrare Publică. Și cu toate că în permanență este în criză de timp, or a administra un sat mare de gospodari cu o populație de peste 5 mii de locuitori și de a te afirma și în cooperarea intercomunitară, trebuie să fii mereu în centrul evenimentelor, al problemelor, alături de oameni etc. Totuși este convins că va face tot posibilul de a se programa pentru a face masteratul la specializarea „administrarea publică”, la Academia de Administrare Publică, aceasta fiind cartea de capăt a fiecărui funcționar public, cu atât mai mult pentru un primar, conchide primarul de Țarigrad, Iurie Ostavciuc.

Impulsul tinerilor în administrarea publică

Ana Ganenco este o tânără activă care demonstrează tuturor un model de atitudine civică și profesională. Ea face masteratul în domeniul administrării publice la Academia de Administrare Publică, și în paralel, activează în Consiliul Național al Tineretului din Republica Moldova în calitate de responsabil financiar, anterior fiind responsabilă de monitorizarea și evaluarea politicilor de tineret. Ea face parte din echipa de consultanță la nivel internațional al AISEC și activează în calitate de membru al consiliului în organizația de tineret TECHEDU care are drept scop dezvoltarea domeniului educației în tehnologiile informaționale pentru copii în orfelinat.

Pentru dânsa este foarte importantă implicarea continuă în diverse activități, deoarece, conform spuselor sale, imediat ce are timp liber caută să-l ocupe. Statul degeaba nu este pentru dânsa, ea este mereu în mișcare, mereu întâlnește lume nouă – îi place foarte mult să colaboreze cu persoane de peste hotare. Ana consideră că dacă ne autoeducăm într-un asemenea fel fiind tineri – o să avem parte de succes adevărat în viață.

Ea este convinsă că conștientizarea rolului tineretului în cadrul administrației publice trebuie să fie de primă importanță deoarece chiar și în baza unor studii pe care le-a efectuat Consiliul Național al Tineretului, anterior, există o rată foarte mică de implicare decizională a tinerilor anume la nivel local deoarece la nivel central mai sunt ONG-urile de tineri care se implică în consultații. Știm cu toții că în administrația publică are loc formarea de politici la nivel local, la nivel rațional vorbim despre politicile de tineret, dacă tinerii nu s-ar implica în acest proces atunci cine o să spună care să fie cursul politicilor de tineret la nivel local, acesta este motivul din care consideră foarte importantă implicarea tinerilor, mai ales în perioada anului electoral curent, astfel au ocazia de a căpăta mai multă atenție. Cu tinerii trebuie de lucrat la nivel local mai mult decât se face în prezent.

Specialiștii de tineret sunt, de obicei, persoane care nu și-au găsit locul în alte domenii, însă nu ar trebui să fie așa, pentru că specialistul de tineret trebuie să dețină un set de competențe pe care le dezvoltă permanent, el trebuie să aibă o pregătire anumită în domeniul politicii de tineret, să cunoască cum să lucreze cu tinerii și cum să-i mobilizeze și motiveze ca să participe activ. Din păcate, există și regiuni unde nu se alocă deloc bani pentru activitățile tineretului, însă există și regiuni unde rezultatele bucură. Desigur, de lucru este și la nivel central, ar fi bună o colaborare mai strânsă între tineretul ce activează în administrarea publică la nivel local și cel care activează la nivel central.

La moment, există inițiativă care e funcțională - Academia Lucrătorului de Tineret care a fost creată prin interacțiunea Ministerului Tineretului și Sportului și Consiliul Național al Tineretului din Republica Moldova (CNTM), acest proiect are drept scop să adune specialiști de tineret, lucrători din centrele de resurse pentru tineri, lucrători din ONG-uri de tineret pentru a le dezvolta competențele de lucru cu tinerii.

Un alt exemplu reușit ar fi proiectul pe care l-a avut CNTM anul trecut, ce ține de crearea structurilor de management la nivel local în 5 regiuni - Ungheni, Cahul, Criuleni, Ialoveni și Strășeni. Aceste structuri de management erau sub forma unor consilii paritare, 50 la sută fiind tineri activi din regiunea respectivă și 50 la sută din administrația publică care prezintă politicile de tineret la nivel local, printre aceștia ar fi specialistul de tineret, consilierii raionali etc. Inițiativa a luat curs, iar aceste consilii s-au dezvoltat,

acum rămâne ca acestea să se răspândească și în alte regiuni ale țării, astfel încât acestea să devină o structură funcțională pentru reprezentarea intereselor tinerilor și participarea acestora la procesul decizional pentru că tinerii care participă la ședințele acestor structuri își expuneau părerea, propuneau îmbunătățiri la politicile de tineret.

La moment, în activul CNTM, există 2 mari proiecte: Youth At Work - un joc online care adună tinerii din toată republica și din regiunea transnistreană pe o platformă online cu scopul de a-și promova ideile de proiect, de a soluționa anumite probleme din comunitatea lor. Despre acest joc puteți afla mai multe de pe site-ul www.cntm.md. Acest proiect este susținut de UNDP - programul

Națiunilor Unite pentru Dezvoltare. Ei sunt partenerii CNTM-ului care ajută la implementarea acestei inițiative, iar platforma jocului a fost prestată de cei de la Emerson College. La moment, jocul încă este în desfășurare, iar spre sfârșitul acestuia câteva idei de proiect vor fi premiate. O altă inițiativă în care este implicat CNTM este un parteneriat cu fondul ONU pentru populație și ține de campania de recensământ în sate, unde se explică semnificația și importanța recensământului.

Revenind la studiile de masterat, Ana Ganenco zice că în momentul în care a decis să facă studii în domeniul administrării publice, încă nu știa foarte bine ce înseamnă acest lucru, fiind-

că obținuse, anterior, licența în economie cu specializare în contabilitate. Ea dorindu-și să facă studii în domeniul administrării, a hotărât că sectorul public încă nu este ceea ce cunoaște până la urmă, iar studiile de masterat i-ar oferi oportunitatea să o facă. Fiind studentă la Academia de Administrare Publică, a cunoscut profesori care au inspirat-o să meargă mai departe. Ea vede un spațiu enorm de dezvoltare a domeniului dat în Republica Moldova, mai ales, la nivel local și asta o face să fie foarte inspirată în ceea ce privește studiile sale, o face să fie foarte curioasă atunci când participă la vreun proiect în domeniu.

Ana Ganenco zice că a fost inspirată mereu de personalitatea bunicului său, Mihail Platon, și acest lucru i-a oferit multă motivație, dar și un model, în mod deosebit când merge vorba de felul în care trebuie să fie formată o personalitate. A reușit să prindă o educație de școală veche în care valorile corecte au prioritate. Acesta este motivul pentru care a și îndrăgit domeniul în care a activat bunicul său, mai ales analizând activitatea sa de la director de școală până la funcția de rector al Academiei de Administrare Publică. Ea a moștenit scopul nobil de a îndrepta noile generații spre prosperitatea țării.

DEVOTAT SERVICIULUI PUBLIC

Interviu cu dl Vlad CANȚÎR, președintele Federației Sindicatelor Angajaților din Serviciile Publice din Republica Moldova (SINDASP)

CORRESPONDENTUL: Stimate dle Vlad Canțîr, e o coincidență fericită de a Vă celebra frumosul jubileu de 50 de ani din ziua nașterii în ajunul Sfințelor Sărbători de Paști și ziarul „Funcționarul Public” Vă adresează cele mai sincere și din suflet felicitări cu prilejul acestei aniversări. Vă dorim multă sănătate, fericire, prosperitate, noi realizări în activitatea responsabilă de mentor al funcționarilor publici din Republica Moldova. Și în acest context, am dori să aflăm de unde vine Vlad Canțîr și care a fost calea parcursă până la încadrarea în serviciul public?

Vlad CANȚÎR: Vă mulțumesc din toată inima. Se întâmplă mai des să-mi sărbătoresc ziua de naștere în preajma Sfințelor Sărbători Pascale. Acest spațiu temporal de inexprimabilă și enigmatică semnificație creștinească mi-a provocat dintotdeauna o senzație mai specială, pe care prefer să o las în vestimentația ei privată. De baștină sunt de prin părțile raionului Căușeni, dintr-un sat cu nume frumos Sălcuța. Am studiat la facultatea de filologie franceză din cadrul Universității de Stat, după care m-am retras la Răzeni, Ialoveni, în calitate de învățător. Aici am cunoscut un pic și calitatea de manager, fiind mai mulți ani în funcție

de director al școlii profesionale din localitate. A fost o experiență extraordinară. După toate, în 1999 am venit la Academie.

COR.: Mulți ani din activitatea Dumneavoastră i-ați consacrat în calitate de profesor la Academia de Administrare Publică. Din această vastă practică, cum apreciați evoluția științei administrației, pregătirea cadrelor de funcționari publici?

V.C.: Condiția de profesor a marcat viața mea în esență. Este un fel de a fi, *un modus vivendi* care îmi este propriu, chiar dacă astăzi sunt în sindicate. Experiența de la Academie a fost în totalitate deosebită și de foarte mare utilitate în tot ce fac acum.

Despre evoluție? Administrarea publică mai rămâne a fi încă o zonă relativ necunoscută în Republica Moldova. Poate tocmai din aceste considerente treburile statale merg anevoios. Ea trebuie alimentată în permanență din experiențele și bunele practici internaționale, iar funcționarii publici au avut, au și vor avea nevoie interminabil de instruire în acest sens. Tocmai aici e cazul să nu ne facem iluzii, dar să insistăm cu consecvență și temeritate asupra cunoașterii teoretice și practice a acestei arte. Evident, Academia de Administrare Publică, în forma în care a fost concepută inițial, în viziunea mea, este instituția cea mai indicată și unica de felul său care ar trebui să dezvolte politici de formare în acest domeniu. Sper că foarte curând se va găsi cineva care ar prelua cu pricepere suflarea platonice ingenioasă de la începuturi întru înveșnicirea imaginii de calitate și performanță a acestui centru de instruire și perfecționare, care este de importanță fundamentală și inexprimabilă

pentru condiția evolutivă clară a acestui stat.

COR.: Care a fost motivația de a prelua funcția de președinte al Federației SINDASP și care au fost noile forme și metode de lucru pentru îmbunătățirea activității Federației, a asociațiilor de funcționari publici?

V.C.: Inițial, bănuiam mai puțin că angajații din serviciile publice, ca, de altfel, toți oamenii muncii din diferitele branșe ale economiei naționale, realmente au nevoie de un sindicat puternic și veritabil. Mișcarea sindicalistă din Moldova are nevoie și ea de mai multe „doftorii” pentru o nouă ținută sau alură valorică. Cu o experiență modestă de lider sindicalist de nivel național, nu prea cunoscând cutuma internațională, în doi ani de activitate în calitate de președinte al Federației SINDASP am văzut mai multe. Și mai bune, și mai rele. Nu voi comenta mult. Doar două idei. Prima. Oamenii trebuie să înțeleagă, prin convingere proprie, care presupune cunoașterea drepturilor legale, susținuți fiind de o argumentare logică oferită de liderii de sindicat de orice nivel, că statutul de membru de sindicat este un scut adevărat și absolut necesar pentru ei în relațiile de muncă. Secunda. Organizatorii și președinții de sindicat de toate nivelurile au nevoie stringentă de instruire permanente și de culturalizare fundamentală pentru a putea promova un dialog social efectiv, performant și de calitate.

COR.: Deja mai mult de doi ani sunteți în această funcție și cum apreciați de pe aceste poziții nivelul de pregătire a funcționarilor publici, care sunt problemele în vederea creșterii eficienței serviciului public din Republica Moldova, care să fie la

nivelul standardelor europene?

V.C.: Am zis anterior că funcționarii publici mai au nevoie încă de multă carte. E important să nu se teamă să recunoască acest lucru. Lucrurile sunt așa cum sunt. A cunoaște arta administrării publice, care este una relativ nouă aici, nu e atât de ușor și ei trebuie să facă acest efort intelectual.

Cu calitatea serviciilor noastre publice, cu condițiile de muncă ale angajaților și mai ales cu salariile pentru ei avem o cale atât de lungă până la standardele europene.

COR.: Cum vedeți D-voastră colaborarea cu Academia de Administrare Publică pentru consolidarea științei administrației autohtone?

V.C.: Sper să fie una benefică. Avem multe treburi de pus la cale împreună. Acțiunile de perspectivă reciproc avantajoase se vor construi pe conținuturile unui Acord de colaborare semnat anterior, mai bine de trei ani de Academie și Federație.

COR.: Oricum, rămâneți a fi aproape de A.A.P. și prin faptul că aici activează soția D-voastră, Lilia, în Biblioteca Științifică a instituției, care este mereu alături de masteranzi, doctoranzi și audienți, ajutându-i să se orienteze în vastul spațiu informațional al bibliotecii.

V.C.: Am fost, sunt și voi fi foarte aproape întotdeauna. Nimeni nu poate să-mi ia acest drept **astăzi !!!** Așa am învățat ieri la Academie.

COR.: Vă mulțumesc pentru interviu și vă doresc noi realizări și performanțe în activitatea D-voastră de mai departe.

V.C.: Cu deosebită plăcere. Vă mulțumesc și eu din tot sufletul.

Interviu realizat de
Ion AXENTI

Cartea este luminița pe care altcineva a aprins-o pentru tine...

Conform deciziei UNESCO, anual, pe 23 aprilie, în lume este sărbătorită Ziua Internațională

cadrele serviciului public din țară. Lor le sunt oferite servicii de calitate de a se orienta în

străduiesc permanent să cultive cultura lecturării cărților prin diverse activități: seminare, ex-

servare a acestora este Cartea.

poziții, mese rotunde, întruniri, alte evenimente, or, în pofida dezvoltării vertiginose a tehnologiilor informaționale, a internetului, lectura cărților rămâne a fi una deosebită.

Trăim într-o lume în care sentimentele aleargă prin labirintul gândurilor noastre și dispar undeva în neantul intangibil numit uitare. Filozofăm deseori pe marginea unor idei, care par să clădească planul

onală a cărții și a drepturilor de autor, scopul fiind promovarea lecturii, publicării și a drepturilor de autor. Prima astfel de manifestare s-a desfășurat în 1955. Această sărbătoare nu întâmplător a fost instituită pe 23 aprilie. În această zi se marchează trecerea în neființă a doi titani ai literaturii universale: William Shakespeare și Miguel de Cervantes, precum și a altor scriitori: scriitorul peruan Inca Garcilaso de la Vega (1616), poetul englez William Wordsworth (1850), scriitorul francez Jules Barbey d'Aurevilly (1889) și poetul englez Rupert Brooke (1915).

Prin Decretul Președintelui Republicii Moldova din 2010, anual, la 23 aprilie, în Republica Moldova a fost instituită sărbătoarea profesională - Ziua Bibliotecarului, care este consemnată concomitent cu Ziua Internațională a cărții și a drepturilor de autor.

Această zi este o sărbătoare și în cadrul Academiei de Administrare Publică, Biblioteca Științifică a căreia este una dintre cele mai dotate și care dispune de un fond de literatură de unicat de specialitate pentru doctoranzii, masteranzii, audienții cursurilor de dezvoltare profesională, pentru toate

spațiul informațional și a studiului literatura de care au nevoie de către colaboratorii bibliotecii - Rodica Sobieski-Camerzan, șefa secției de informare și documentare, bibliotecarii Lilia Canțir, Elizaveta Bodorin și Igor Neaga. Fondul bibliotecii este permanent înnoit prin procurarea de noi ediții, dar și cu susținerea a numeroși donatori din țară și de peste hotare, printre ei figurând instituții și organizații științifice, oameni de știință și savanți, ambasadele străine acreditate în țara noastră etc. Acum fondul bibliotecii numără circa 40 mii de exemplare de manuale, ediții periodice, literatură de specialitate.

Colaboratorii bibliotecii se

de salvare a lumii, dar care sfârșesc undeva la mijlocul abstractului. Vedem uneori viața prin prisma unor fenomene pe care, simplu, le acceptăm, dar nu le înțelegem. Adunăm entuziasmați memorii, dar, oricum, le pierdem, treptat, în timp. Încercăm să deosebim răul de bine, să dezvoltăm simțul discernământului, dar nu putem înțelege și nici explica mesajele conștiinței.

Toate aceste trăiri au propriile lor definiții și explicații, sunt comune, dar și specifice nouă, oamenilor și, deși ne hrănesc spiritul și corpul, sunt paralizate în timp, absorbite de gaura neagră a memoriei sau lăsate să dispară sub presiunea altor trăiri. Calea de salvare și con-

Cartea este cheia perpetuării sentimentelor, a conștiinței spiritului uman, a descoperirii, a cunoașterii și a înțelegerii acestei lumi. Tot Cartea este forța miraculoasă a imaginației și uimitorul formulă de oprire a timpului, de trecere dintr-o dimensiune în alta sau de rămânere în ambele. EA este refugiu minții noastre atunci când realitatea e prea dureroasă, insuportabilă sau, pur și simplu, mai puțin interesantă. Cartea este și Salvatorul sufletului nostru, miera unsă pe imperfecțiunile existenței noastre, este mesajul venit din trecut, expresia prezentului și testamentul lăsat viitorului. Scrierile Cărții sunt inspirația inimii, visul minții noastre trăit și re trăit ori de câte ori ne dorim să-i răsfoim paginile.

Cartea este profunzimea lui Mihai Eminescu, războiul și intelectualul lui Camil Petrescu, este pacea lui Grigore Vieru, dragostea lui Mircea Eliade, ura lui Miron Costin și patriotismul lui Dumitru Matcovschi. Calea cea mai scurtă de a cunoaște, a înțelege și a comunica adevărurile și iluziile tuturor timpurilor este citirea, învățarea și scrierea Cărții. Astfel, putem înțelege importanța succeselor obținute, dar și rolul eșecurilor suferite.

Înțelepciunea Cărții iese din interiorul omului, îi oglindește existența, îl descoperă și redescoperă, îl face să gândească asupra propriei ființe, să se înțeleagă, să se accepte sau să se schimbe. **N-o lăsați să se prăfuiască undeva prin sertare.** Păstrați această bogăție de cuvinte și idei, încurajați cititul și promovați înțelepciunea gândurilor așternute pe hârtie. Asigurați continuitatea trăirilor omenirii din toate timpurile. **Scrieți, citiți, iubiți Cartea!**

Adevarata valoare a unei cărți nu este dată de prețul ei, ci de folosul pe care-l aduce.

Ar trebui să ne alegem cărțile la fel de atent cum ne alegem prietenii.

Cititul este pentru minte ceea ce este gimnastica pentru trup.

Paștele - sărbătoare de origine românească

(Sfârșit. Început în pag. 1)

sărbătoare Paști au începuturi mult mai vechi decât timpurile trecerii evreilor prin Marea Roșie și sunt de proveniență românească.

Astfel, bazându-ne pe cele spuse de Domnul Dumnezeu lui Moise în ajunul plecării evreilor din Egipt: „Mergeți și vă luați miei după familiile voastre și junghiați Pastele... Aceasta este jertfa ce o aducem de Paști Domnului” (Ieșirea, cap. 12, pct. 21 și 27), pe cele relatate în „Cronica pascală”, scrisă în prima jumătate a secolului al VII -lea, că Pasca era sărbătorită de haldei, din care, conform altor surse, își trag rădăcinile evreii, pe mai multe momente prezentate în Biblie și alte izvoare scrise, putem afirma că Paștele s-a sărbătorit înainte de eliberarea evreilor din robia egipteană și deci cu mult, mult mai înainte de suferința lui Iisus Hristos când a fost răstignit pe cruce.

În Biblie se arată că primii care au adus jertfe Domnului Dumnezeu au fost Cain și Abel, feciorii lui Adam. Cain a adus

jertfă lui Dumnezeu din roadele pământului, iar Abel din cele întâi - născute ale oilor și din grăsimea lor (Facerea, cap. 4, pct. 3 și 4).

Dumnezeu a ales jertfa adusă de Abel, adică a preferat jertfa din animal. Această preferință a fost întărită mai târziu, atunci când Dumnezeu i-a spus lui Avraam: „Eu sunt Domnul, care te-a scos din Urul Caldeii, ca să-ți dau pământul acesta de moștenire... Gătește-mi o juncă de trei ani, o capră de trei ani, un berbec de trei ani...” (Facerea, cap. 15, pct. 7 și 9).

După cum se vede, toate sunt animale pascătoare, iar fiecare în parte - animal care Paște. Și mielul ales de Dumnezeu, care trebuia jertfit de evrei în ajunul plecării din Egipt era tot animal care paște. De aici și cerința Domnului că Paștele (mielul) să fie înjunghiat, cerință care se întâlnește de foarte multe ori în Vechiul Testament.

Este destul de clar că cuvântul „Paște” nu are nimic comun cu ebraicul „Pasch’ah”, nici cu grecescul „Pascho” și latinescul „passione”, fiindcă nici

„trecerea”, nici „suferința” nu pot fi înjunghiate. Poate fi înjunghiat numai cel care paște, adică o juncă, un ied, un miel ș. a.

Așadar, denumirea „Paște” provine de la cuvântul „a paște”, de la animalul care paște și care este jertfit Domnului.

Totodată, numai la sărbătoarea de Paști, românii pregătesc o coptură specială, denumirea căreia - Pasca, este, practic, identică, după cum ați văzut mai sus, cu denumirea Sărbătorii sfinte la danezi, greci, ruși, italieni, portughezi ș. a.

De ce la noi însă există Paște și Pască, iar la ei numai Pască, de ce nu există și la ei ambele noțiuni, cum ar părea că trebuie să fie, de ce nu numesc și ei sărbătoarea Paște ca și noi, adică italienii - Pascolare, rușii - Paști, portughezii - Postar, grecii - Boscum etc., dar toți o numesc asemănător cu Pasca (Pasqua, Pasha, Pascoa)?

Probabil, din motivul că creștinismul a venit în Europa din Orientul Apropiat după cucerirea Ierusalimului (a. 70 e. n.) de către romani, după ce

în biserici nu se mai jertfeau, nu se mai junghiau animalele, inclusiv miei, însă creștinii de acolo continuau să vină în Ziua luminoasă cu mâncăruri pregătite acasă printre care locul principal îl ocupa Pasca, de unde europenii au primit această sărbătoare ca sărbătoarea Pască și nu a Paștelui.

Astfel, numai la noi, la români, s-au păstrat și Paști și Pască așa cum era la începuturi, iar acest lucru putea să-l facă numai acel popor care a stat la baza acelor începuturi, care a fost creștinat de însuși Domnul Dumnezeu și care a transmis această credință tuturor celorlalți, ceea ce ne permite să repetăm că denumirea sărbătorii Paște/Paști provine de la românescul „a paște”, de la acel Paște (juncă, ied, miel etc. - n. n.) care era adus ca jertfă Domnului Dumnezeu și că însăși Sfânta sărbătoare este de origine românească.

Andrei GROZA,
doctor, conferențiar
universitar, șef Catedră
științe administrative

Hristos a Înviat!

Paștele, Sărbătoarea Învierii Domnului, este cea mai mărită, îmbucurătoare și solemnă dintre sărbătorile anului. Duminica Învierii guvernează întocmirea întregului ciclu mobil de sărbători al anului bisericesc, amintindu-ne de trecerea noastră de la întuneric la lumină și de la moarte la viață.

Paștele a fost sărbătorit încă de la început în toată

lumea creștină, însă nu peste tot la fel. Izvoarele amintesc că în Biserica primară au existat mari diferențe regionale în ceea ce privește data și modul sărbătoririi Paștelui.

Indiferent cum este serbată sau câte tentative de denigrare a celei mai importante sărbători a creștinilor au existat, Hristos a izbutit cea mai strălucită biruință ce nu i-a putut fi luată și nu-i va fi luată în vecii-vecilor. Învieră din morți a lui Iisus Hristos este semnul biruinței sale, iar comemorarea acestei Învieri rămâne de milenii una dintre cele mai importante sărbători

ale creștinătății. O dovadă în plus a divinității acestei sărbători este și faptul că Lumina Învierii de la Sfântul Mormânt din Ierusalim se aprinde numai la Paștele ortodox

În Vechiul și Noul Testament există anumite pasaje-cheie unde se amintește de numărul de patruzeci de zile - printre care cele patruzeci de zile petrecute de Mântuitor în pustiu la Carantanie, cele patruzeci de zile de la Înviere și până la Înălțare. Și după 40 de zile de la „Hristos a Înviat!” vom spune evlavios „Hristos s-a Înălțat!”

Tragedia unui preot de țară

Astăzi este aproape imposibil, să-ți imaginezi ce șoc a suferit populația Basarabiei la 28 iunie 1940. Undeva, un an în urmă, fusese atacată Polonia. La 1 septembrie 1939 au intrat armatele germane în partea de vest a țării, apoi armatele sovietice în partea de est și multe familii de refugiați polonezi au mers spre sud, ajungând și în Basarabia.

Drama acelor oameni alungați de acasă se desfășura sub ochii basarabenilor. De aceea a fost mare șocul când mulți dintre ei au apucat drumul pribegiei, dar și mai greu le-a fost celora care n-au reușit s-o facă la timp.

Comisiile de repatriere, voit tergiversau examinarea documentelor. Se invocau zeci de motive, dar, de fapt, se urmărea scopul reținerii cu orice preț a populației în acest teritoriu. Așteptarea devenise o povară nemaipomenită și din cauza că în fiecare zi la cozile de la comisiile de examinare se auzea că cutare familie a fost arestată, cutare persoană a dispărut fără urmă și fiecare, în sinea lui, se simțea o ființă lipsită de orice apărare.

Ar fi prea ușor să acuzi regimul lui Carol al II-lea, care a dus o politică falimentară și a expus populația României la o asemenea teroare. De fapt, nici nu urmărim acest scop. Încercăm, pur și simplu, să ne poziționăm în locul unui om disperat, a unui preot de la țară – Nicolae Ciobanu, care a plătit cu viața o telegramă trimisă la Consulatul României din Moscova.

Un om educat să respecte valorile democrației, nimerit

într-un sistem barbar, într-un regim dictatorial, cum era cel din URSS, se pomenea în situația unui naiv.

În mult lăudatul imperiu al libertății comuniste, de fapt nu exista decât o singură libertate, de a scăpa de infernul sovietic prin gulag.

În dosarul nr. 20-71 (arhiva SIS a RM) am găsit deznodământul dramatic al unui destin de preot de țară pe nume Nicolae Ciobanu. Din el am spicuit doar elementele de bază, esența acestui fenomen acuzat de pactul Ribbentrop-Molotov:

„Născut la 1898, s. Horodiște, jud. Chișinău. Locuitor permanent al satului Stoicani, jud. Soroca, preot.

Membru al Partidului Renașterii Naționale.

Moldovean, fost cetățean român.

A absolvit Seminarul Teologic din Chișinău.

Provenit din țărani.

Soția Ceban Maria Ivanovna (1902), casnică (n. Codreanu).

Fica Maria (1923), fiul Anatolie (1925).

Frați: Vasile și Ion, țărani în s. Horodiște, 3 ha.”

Decizia despre prelungirea anchetei a fost luată la 11 februarie 1941 de către sublocotenentul Skotnikov. În această decizie se fac următoarele precizări că N. Ceban a fost arestat la 12 decembrie 1940 ca membru al unei grupări antisovietice. El a sosit la Chișinău în luna octombrie, frecventa zilnic adunările antisovietice care se întruneau lângă edificiile organelor de partid și sovietice și făcea o agitație în favoarea plecării din Uniunea Sovietică. A fost interoguat de patru ori, decizia de acuzare i-a fost citită la 16 decembrie 1940.

Un mai mare cinism este greu de inventat, să învinuiești

niște oameni nevinovați că n-au reușit să se repatrieze, că se adună în fața organelor de partid și de stat pentru a face agitație antisovietică este o mare mârșăvie, dar trebuie să ținem cont de faptul că acesta era sistemul sovietic comunist și în optica lui inversată lumea arăta anume așa.

„Troika” care l-a judecat a găsit de cuviință să-i incrimineze faptul că era posesorul a 36 desetine de pământ și la prelucrarea lui utiliza forțe de muncă angajate. În perioada ocupației române a Basarabiei a fost un propagandist împotriva URSS, iar după naționalizarea pământului, adică după ocuparea Basarabiei, el a avut intenția să plece în România. Și în acest scop, timp de două luni de zile, a frecventat adunările antisovietice, care se convocabu lângă instituțiile sovietice și de partid în orașul Chișinău, fiind inițiatorul expedierii unei telegramme clevetitoare în adresa consulului României.

În actul de acuzare și-a recunoscut vina, dar tot aici menționăm că cineva a adăugat cu tocul, parțial și-a recunoscut vina.

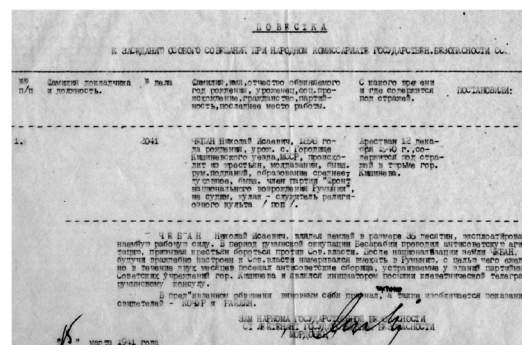
La 15 martie 1941 destinul i-a fost pecetluit printr-o semnătură a locotenentului major al securității Mordoveț.

La 17 mai 1941, Nicolae Ciobanu (în dosar scris ca Nicolae Ceban – n. a.) a fost judecat la opt ani ca element social periculos și trimis în lagăr în or. Vorkuta. Termenul de ispășire a pedepsei a fost calculat din ziua de 12 decembrie când a fost arestat, dar aceasta n-a mai avut nicio importanță, fiindcă la 7 noiembrie 1941 el a murit în lagăr din cauza unei decompresii miocardice, precum a fixat doctorul în actul de deces.

Cauza acestei morți o găsim într-o scrisoare adresată consulului român la Moscova, expediată pe data de 29 noiembrie 1940, în care scrie: „Un grup de români, care se chinuie în Chișinău în așteptarea înscrierii pentru a putea pleca în România, solicită permisiunea de a urgenta plecarea noastră. La 31 octombrie au fost trimise Ambasadei Dvs. listele acestor persoane, dar răspuns n-am primit. Vă rugăm foarte insistent să intrați în situația noastră și să soluționați cererea noastră. Răspunsul expediați-l pe adresa: Chișinău, str. Reniului 38, lui Nicolae Ciobanu.”

Telegrama care a ajuns la Ambasada română de la Moscova, în aceeași clipă a ajuns și la NKVD-ul din Chișinău, iar ceea ce a urmat noi cunoaștem...

Noi n-avem dreptul să privim pactul Rebbentrop-Molotov ca un simplu document diplomatic. Aceasta n-a fost numai o cedare din teritoriu, acest document a generat mari tragedii în Basarabia și România și consecințele lui nu pot fi evaluate plenar astăzi, cum nu vor fi evaluate poate niciodată, căci cine va strânge picătură cu picătură, fără din destinele oamenilor, din destinele acelor

familii care au fost sugrumate în menghina celor doi criminali, Hitler și Stalin?

Datoria noastră este să nu uităm de această mare tragedie și să povestim fiecărei noi generații despre acest cataclism spiritual întâmplat în 1940, la 28 iunie, în România Mare.

Iurie COLESNIC

Cele mai PERICULOASE meserii din lumea științei

Credeați că oamenii de știință își petrec timpul închiși în laboratoare și nu sunt expuși pericolelor? Vă înșelați. Cercetătorii au parte de unele dintre cele mai periculoase meserii din lume. Vă prezentăm câteva dintre ele.

Astronaut

Astronauții au parte de unele dintre cele mai dure condiții de muncă. De la antrenamentele extrem de grele, la „bombardamentul” cu radiații ultraviolete și la riscul enorm de a muri în timpul zborului – de 1 la 100, meseria lor spațială nu este una ușoară. Chiar și după ce se întorc pe Pământ, pericolele nu se termină: ei se confruntă cu atrofierea muș-

chilor și cu slăbirea oaselor, din cauza condițiilor de gravitație redusă.

Scafandrii în peșteri subacvatice

Cercetătorii care se scufundă în peșterile subacvatice se confruntă cu un pericol enorm: o singură mișcare greșită și pot stârni cantități imense de sedimente. Din cauza acestora, ei se pot pierde extrem de ușor sub apă și pot să rămână rapid fără oxigen.

Aceste peșteri periculoase însă pot dezvălui lucruri noi despre climatul antic al Pă-

mântului și despre ecologia insulelor.

Vânătorul de furtuni

Dacă toată lumea fuge de furtuni sau de tornade, vânătorii de furtuni fac tot posibilul

să ajungă în calea lor, pentru a monta tot felul de senzori de vânt și de presiune, arată meteorologul american Tony Laubach.

Vânătoarea de furtuni este însă extrem de periculoasă. O tragedie s-a produs anul trecut, când un vânător de furtuni veteran, împreună cu fiul său și alt coleg, au fost uciși în timp ce urmăreau o tornadă, în Oklahoma, SUA. Acea tornadă se mișca mult mai repede și era mult mai mare decât se credea inițial.

Teama cea mai mare a lui Laubach nu este atât tornada, cât fulgerul. Fulgerele sunt mult mai periculoase, sunt mortale și nu știi unde lovesc, explică meteorologul.

Tehnicianul de laborator

Spre surprinderea multor oameni, tehnicianul de laborator are parte de un job extrem de periculos. În timpul experimentelor, cercetătorii se pot răni grav sau pot chiar muri. În 2008, de exemplu, un expert de la Universitatea California a murit din cauza arsurilor severe după ce a lucrat cu o substanță extrem de inflamabilă, denumită t-Butyllithium.

Cercetătorii din laboratoa-

re și mai ales studenții suferă frecvent răni de la substanțele inflamabile și toxice pe care le folosesc și nu numai. De exemplu, magneții puternici din scanerile pentru rezonanță magnetică (RMN), folosite pentru a măsura activitatea creierului, au atras tot felul de obiecte metalice, precum pistoale și scaune cu roțile, rănindu-i pe cei din jur.

Scufundarea în saturație

În acest tip de scufundare, scafandrii sunt presurizați în barocamere până la presiunea corespunzătoare adâncimii de lucru – timp în care țesuturile acestora se saturează cu gazul respirat, apoi sunt transportați la adâncimea respectivă cu mijloace submersibile, după care se execută decompresia.

„Nu poți să stai decât un anumit timp la o anumită

adâncime, întrucât corpul tău absoarbe azot, care este un gaz inert”, a declarat oceanograful M. Dale Stokes, de la Universitatea California. Dacă scafandrii petrec prea mult timp sub apă sau ies la suprafață prea repede, azotul dizolvat formează bule și se dilatăază, sângele persoanei respective transformându-se în spumă.

Mulsul veninului

Cercetătorii care studiază veninul fac lucruri extrem de periculoase. „Mulgătorii” de

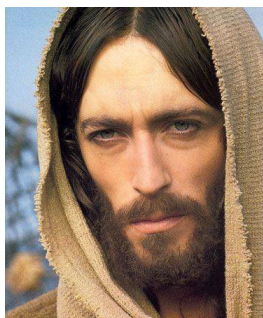

venin manipulează șerpi mortali, precum kraitul, alături de

tot soiul de reptile veninoase. Mulsul șerpilor veninoși nu este deloc ușor. Expertul trebuie să găsească foarte mulți șerpi, pentru a scoate cantitatea necesară de venin, trebuie să îi țină în mâini și să apese colții lor pe tuburi de plastic, în timp ce masează ușor glandele veninoase. Cei mai mulți dintre cercetători au fost mușcați de animalele studiate de zeci de ori.

Renumiți actori care au interpretat rolul lui Iisus Hristos

Cu ocazia sărbătorilor Pascale, propunem o trecere în revistă a câtorva actori care au avut șansa de a fi distribuiți în rolul lui Iisus Hristos pe marile ecrane. Cu veșnicul păr lung, robă și sandale, rolul Mântuitorului, fără doar și poate, este dificil de interpretat și, în acest context, vă propunem un top al celor mai consacrați actori care au fost foarte convinșatori în încercarea lor de a deveni fiul lui Dumnezeu, filmele cu participarea acestor actori fiind remarcate de lumea creștină.

Robert Powell este considerat de mulți critici de film unul dintre actorii care l-a interpretat cel mai bine pe Iisus, iar miniseria *Jesus of Nazareth* (1977) regizată de Franco Zeffirelli a fost lăudată ca fiind cel mai reușit proiect cu temă creștină. Pentru a reda cât mai fidel povestea Regelui Regilor, Zeffirelli i-a avut pe post de consultanți chiar pe câțiva experți de la Vatican.

Von Sydow a reușit să portretizeze un Iisus foarte calm în *The Greatest Story Ever Told* (1965), un film cu un buget uriaș care i-a mai avut în distribuție pe John Wayne în rolul unui

centurion, pe Charlton Heston în rolul lui Ioan și pe Sidney Poitier drept apostolul Simion. Actorul Max von Sydow, acum în vârstă de 83 de ani, a primit anul acesta a doua nominalizare la Oscar din carieră pentru rolul din drama *Extremely Loud and Incredibly Close*.

Ted Neely un muzician în viața reală a fost protagonistul filmului *Jesus Christ Superstar* (1973), o operă rock care a redat în altă formă povestea fiului lui Dumnezeu. Filmul a fost încărcat cu o mulțime de elemente hippie, iar actorul, cu părul său lung și blond și fizicul plăcut, s-a integrat perfect în peisaj.

Cu o coloană sonoră semnată de Andrew Lloyd Webber și Tim Rice, cât și un actor de culoare – Carl Anderson – în rolul lui Iuda Iscariotul, filmul este recomandat cu precădere rockerilor creștini, dar și persoanelor care au simțul umorului și acceptă abordarea hippie ca o glumă.

Matt Ranillo III interpretează cu gust rolul Mântuitorului în *Kristo* (1996), o producție filipineză. Alături de el au mai jucat Gabby Concepcion în rolul lui Ioan Botezătorul, Aga Muhlach – un bărbat posedat de demoni, Rudy Fernandez în rolul apostolului Simion, Lorna Tolentino – Veronica și Rachel Lobangco – ispita. Pentru a onora acest rol divin care i-a fost dat, actorul a botezat-o pe fiica lui cea mare Krista.

Jim Caviezel. Una dintre cele mai intense și cutremurătoare interpretări a lui Iisus ne-a fost oferită în 2004 de prea puțin cunoscutul de pe atunci Jim Caviezel. Ce face acest film să se remarce față de celelalte cu subiect asemănător este faptul că întregul dialog este vorbit în limbile antice: aramaica, latina și ebraica. Regizat de Mel Gibson, *The Passion of the Christ* (2004) este un film care a generat și înainte și după lansarea sa, numeroase controverse, cele mai multe legate de

realismul cu care este ilustrată violența. Filmul mai cuprinde o apariție spectaculoasă a româncei Maia Morgenstern în rolul fecioarei Maria.

Bruce Marchiano. Urmărind Biblia pas cu pas, filmul *The Visual Bible: Matthew* îl aduce în prim plan pe un Iisus serios, empatic și iubitor, interpretat de Bruce Marchiano. Cel mai probabil, acesta este unul dintre filmele cele mai potrivite de vizionat împreună cu întreaga familie într-o după-amiază de duminică.

IISUS DIN NAZARETH (1977). În regia lui Franco Zeffirelli ne este prezentată drama biblică a lui Iisus Hristos. Este unul dintre cele mai vechi și mai celebre filme care abordează acest subiect și, cu siguranță, merita văzut. Acest film prezintă întreaga viață a Mântuitorului, de la naștere până în momentul răstignirii. Muzica a fost asigurată de către Maurice Jarre.

Abonarea 2014

Continuă abonarea pentru anul 2014 la revista științifico-metodică trimestrială „ADMINISTRAREA PUBLICĂ” și la ziarul „FUNCȚIONARUL PUBLIC”, publicații ale Academiei de Administrare Publică.

Revista „Administrarea Publică” apare trimestrial.
Costul unui abonament:
3 luni - 42 lei; 6 luni - 84 lei.

Ziarul „Funcționarul Public” apare de 2 ori pe lună.
Costul unui abonament:
3 luni - 37 lei 80 bani; 6 luni - 75 lei 60 bani.

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

Mihai MANEA - șef secție
Ion AXENTI - secretar responsabil
Sergiu PÎSLARU - redactor
Vitalie NICA - redactor

ADRESA NOASTRĂ:

Mun. Chișinău, str. Ialoveni, 100.
Ziarul apare de două ori pe lună.
Indice 67919.
Coli de tipar 1,5. Tiraj: 370.
Dat la tipar 30.04.2014

E-mail: aap.editura@yahoo.com

CONTACTE:

Tel: 28-40-78

„Funcționarul Public” - supliment la revista „Administrarea Publică” -
publicație a Academiei de Administrare Publică